

FEDERÁLNÍ
MINISTERSTVO ZAHRA NIČNÍCH VĚCÍ
K č.j. 012.352/84-ZPC

Příloha č. 1

~~Tajné~~

Výtisk č. : 31

Počet listů: 14

I n f o r m a c e

o řádném zasedání výboru ministrů zahraničních věcí členských států Varšavské smlouvy v Budapešti ve dnech 19.-20. dubna 1984

Ve dnech 19. a 20. dubna 1984 se v Budapešti uskutočnilo 10. zasedání výboru ministrů zahraničních věcí členských států Varšavské smlouvy. Bylo to první zasedání, které se konalo po rozmístění nových amerických jaderných zbraní středního doletu v NSR, Velké Británii a Itálii, po provedení obranných odvetných opatření ze strany SSSR, NDR a ČSSR a po zmaření sovětsko-amerických jednáních v Ženevě.

Ve vystoupeních jednotlivých ministrů i v přijatých dokumentech byla věnována pozornost hodnocení současné mezinárodní situace, zejména v Evropě a především problému nových amerických raket v západoevropských zemích a otázce možnosti obnovení jednání mezi SSSR a USA, jestliže USA budou ochotny stáhnout již rozmístěné rakety. Připomenuty byly opětně mírové iniciativy členských států Varšavské smlouvy. Pozornost byla věnována i průběhu a dalšímu postupu na stockholmské konferenci o opatřeních k posílení důvěry a bezpečnosti a o odzbrojení v Evropě.

I.

Dokumenty, které byly výborem ministrů zahraničních věcí schváleny - komuniké, protokol, výzva ke státům NATO - byly připraveny na zasedání zvláštních představitelů členských států Varšavské smlouvy v Budapešti ve dnech 9. - 19. dubna a na třech zasedáních náměstků ministrů zahraničních věcí ve dnech 18. - 19. dubna.

Návrh dokumentů připravila maďarská strana po konzultacích se SSSR. Všechny delegace souhlasily vzít návrhy MLR za základ pro jednání. Rumunská delegace však měla ke všem návrhům řadu podstatných připomínek, jejichž akceptování by zcela změnilo obsah projednávaných dokumentů. I když je známo, že na některé mezinárodní problémy existují určité nuance ve stanoviscích jednotlivých zemí, je možné konstatovat, že postoje RSR se v mnohých otázkách tak daleko odchýlovaly od společné linie států Varšavské smlouvy, že je prakticky nikdo nemohl podporovat a že zásadní stanoviska SSSR, BLR, ČSSR, MLR, NDR a FLR byla v podstatě shodná. Jednání se proto soustředilo na hledání oboustranně přijatelných kompromisních formulací mezi delegacemi šesti zemí a delegací RSR, která se neustále odvolávala na mandát, který dostala od rumunského vedení.

Komuniké

V úvodní části - hodnocení mezinárodní situace - delegace RSR odmítala přijmout formulace dávající vinu za současnou složitou a napjatou situaci USA a NATO a prosazovala přijetí obecnějších formulací. V pasáži o dialogu mezi Východem a Západem RSR překvapivě odmítala souhlasit s tím, aby bylo konkrétně pozitivně reagováno na bruselskou deklaraci rady NATO z 9. 12. 1982 - bez uvedení přijatelných argumentů. Zřejmě pochopila, že naše kladné stanovisko k příslušné části deklarace NATO fakticky znamená podporu rýsujeícím se některým "diferenčním procesům" v NATO, respektive postojům některých západoevropských zemí, které

nejsou zcela totožné s USA a které chceme kultivovat a nikoliv ignorovat. Nakonec RSR souhlasila s modifikovanou formulací v závěru komuniké k této otázce. Problém jaderných raket středního doletu v Evropě a sovětsko-americká jednání jsou klíčovou otázkou celého komuniké. RSR prosazovala formulaci požadující zastavení rozmísťování dalších amerických raket středního doletu v Evropě. Což by dle interpretace RSR mělo být považováno za opatření ve směru stažení již rozmísťených amerických raket. Současně by mělo dojít ke zrušení našich odvetných opatření. Tím by měly být vytvořeny předpoklady pro neodkladné obnovení sovětsko-amerických jednání o zbavení Evropy jaderných zbraní, a to jak středního doletu, tak i taktických. Tento návrh RSR prakticky vycházel z návrhu Rogana na "mezičíslení", nepřiblížil k prohlášení vedoucích činitelů SSSR k této problematice a zcela ignoroval fakt existence amerických RSD v Evropě. Představitel RSR zdůraznil, že bez stanoviska k východisku za současné situace /euroraket, jednání SSSR-USA/ nebude mít zasedání výboru ministrů smysl, neboť je prý nemožné očekávat předchozí stažení amerických raket bez jednání. Stanovisko RSR bylo pro SSSR a ostatní delegace nepřijatelné. Po obtížných jednáních byla dohodnuta neklasická složitá oboustranně přijatelná kompromisní formulace. Poměrně snadno se podařilo dohodnout část komuniké o mírových iniciativách členských států Varšavské smlouvy.

Složitě však bylo najít přijatelnou formulaci k problematice stockholmské konference. RSR zastávala názor, že ve druhém kole jednání SK bychom měli oficiálně předložit konkrétní návrhy a přistoupit k praktickému projednávání jednotlivých otázek /níběn především vojenskotechnických opatření, přičemž naše návrhy na vojenskopolitická opatření, mající zásadní význam pro posílení důvěry a bezpečnosti v Evropě, by byly odloženy stranou/. Tento přístup RSR byl všemi delegacemi odmítnut. Byla přijata obecnější kompromisní formulace.

Ze závěrečné části komuniké, obdobně jako na zasedání výboru ministrů v Soli, byla vypuštěna na žádost RSR slova o "upravování jednoty spojeneckých socialistických zemí, států Varšavské smlouvy".

Protokol

Krátce před zasedáním výboru ministrů v Budapešti předložila RSR k projednání svůj text výzvy v otázce jaderných zbraní. Pro nepřijatelný pro nás obsah se podařilo zabránit konkrétnímu jednání o této otázce. Nepřijetí tohoto rumunského návrhu mělo za následek komplikace s dokončením jednání o návrhu výzvy států Varšavské smlouvy ke státům NATO k mnohostranným konzultacím o Smlouvě o vzájemném nepoužití vojenské síly a zachování mírových vztahů. Nakonec se podařilo výzvu dohodnout s tím, že vzhledem k očnítavému stanovisku RSR nebyla distribuována společně s komuniké - 20. 4., ale bude předána velvyslancům států NATO v Budapešti až 7. 5. 1984, což bylo zakotveno v protokolu.

Nejvyhrocenější jednání byla v souvislosti s návrhem PLR, aby byla vytvořena pracovní skupina k přípravě protokolu o prodloužení lhůty platnosti Varšavské smlouvy. Tento návrh podpořili na všech úrovních představitelé všech států /zvláště představitelé, náměstci a ministři/ kromě RSR. Přestože PLR po dohodě s ostatními delegacemi předložila ještě dva další kompromisní návrhy, žádný nebyl pro RSR přijatelný. Představitelé RSR na všech úrovních kategoricky prohlásili, že dle názoru vedení RSR, nemůže být o této otázce jednáno na žádné jiné než na nejvyšší úrovni. Představitelé RSR odmítli souhlasit s jakýmkoliv písemným dokumentem o této otázce s tím, že na této /ne nejvyšší/ úrovni pro RSR tato otázka neexistuje. V protokolu ze zasedání výboru ministrů nebylo o této otázce nic uvedeno. Ministr Andrei a další členové rumunské delegace odmítli vůbec přijmout od distributorů písemný návrh PLR, který byl rozdáván v době projevu s. Olszowského, aby otázka prodloužení platnosti Varšavské smlouvy byla zmíněna jménem delegací šesti zemí v příloze protokolu.

Na návrh PLR byla v protokolu zakotvena koordinační porada náměstků ministrů zahraničních věcí členských států Varšavské smlouvy ve Varšavě k otázce dalšího postupu na stockholmské konferenci /počátkem května t.r./.

II.

Vlastní jednání výboru ministrů zahraničních věcí se uskutečnilo 19. dubna odpoledne za předsednictví s. Chňouška a 20. dubna dopoledne, kdy zasedání řídil s. Mladenov.

Po úvodním projevu s. Várkonyiho promluvil jako první A. A. Gromyko. Ve svém obsažném projevu charakterizoval současnou situaci ve světě jako našle nebezpečnou. Zdůraznil, že vláda Spojených států nadále sází na vojenskou sílu, na dosažení vojenské převahy, na vnucování svých pořádků jiným zemím. Odmítá spolupráci a hledání vzájemně přijatelných řešení, aktivizuje zbrojní programy a odmítá jednat o návrzích na omezení zbrojení. Prohlášení Reagana a dalších amerických představitelů obsahující výzvy k jednání a dialogu označil s. Gromyko za pouhou kamufláž, za snahu zmást veřejnost a uklidnit své spojence, což dokumentoval postojem USA ke konkrétním odzbrojovacím návrhům SSSR a států Varšavské smlouvy.

Ve snaze narušit existující rovnováhu sil Spojené státy přistoupily k rozmísťování raket středního doletu a tím zrařily jak jednání o strategických zbraních tak i o jaderných zbraních v Evropě. V této souvislosti s. Gromyko zdůraznil, že cesta k jednání existuje. Jakmile Spojené státy a další země NATO, jež jsou s nimi zajedno, přijmou opatření k obnovení situace existující do zahájení rozmísťování nových amerických raket v západní Evropě, nedá na sebe Sovětský svaz čekat.

V další části projevu s. Gromyko poukával na skutečnost, že existují vlivné faktory, které působí proti agresivnímu kursu imperialismu. Hlavním byla a je politika ZSS, jež odpovídá základním zájmům celého lidstva. Poprvé se tak aktivně projevuje protiraketové a protiválečné hnutí v západní Evropě a v USA. Raketové dobrodružství NATO nyní odsuzují vlivné politické strany, významní představitelé západních zemí. Řada západních zemí, včetně nejbližších spojenců, se snaží distancovat od Spojených států v celé řadě otázek. V této souvislosti s. Gromyko konsta-

toval, že po provedení odvetných opatření Sovětským svazem, zeměmi Varšavské smlouvy, stále více lidí vidí, že USA a jejich západoevropští spojenci nezískali žádnou vojenskostrategickou převahu a naopak destabilizace, vyostřující jadernou hrozbu, se obrací proti těm, kteří ji vyvolali.

S. Gromyko poté zdůraznil, že současná mezinárodní situace vyžaduje daleko více než kdykoliv dosud důslednost v provádění zahraničně politického kursu, dohodnutého našimi stranami. Třeba rozhodně vystupovat proti všem snahám svést nás z našich principiálních pozic. Současně je však třeba přistupovat k řešení nazrálých problémů konstruktivně a pružně.

Ke vztahům se západoevropskými zeměmi S. Gromyko uvedl, že zahájení rozmísťování amerických raket prvního úderu nepřispělo k uvolnění napětí, rozvoji spolupráce Východ-Západ. Vzájemné vztahy mezi státy na kontinentě však nebyly přerušeny, nadále existují. Zkomplikovaly se vztahy SSSR s NSR. Sovětský svaz nehodlá jít do krajnosti a přerušit veškeré vztahy s NSR, což by pouze nahrávalo Spojeným státům a NATO. V kontaktech s představiteli NSR staví na přední místo otázky bezpečnosti, zdůrazňuje nutnost zastavit rozmísťování raket a stáhnout již rozmístěné. Sovětský svaz neodmítá ani jednání s Velkou Británií, odkud přicházejí signály o přání aktivizovat částečně vztahy s SSSR. Rozhovorů s britským ministrem zahraničí Howem, stejně jako jednání s Andreottim, využije Sovětský svaz k ovlivňování stanovisek vedení těchto zemí. Pokud jde o Francii řekl, že Sovětský svaz pouze přivítá, jestliže Francie doopravdy hodlá, jak se uvádí v poselství prezidenta Mitterranda, v němž současně projeven zájem navštívit SSSR, přispět v součinnosti se SSSR ke zlepšení současné mezinárodní situace, k obnovení věcných kontaktů mezi Východem a Západem. Proto také vyslovili souhlas s brzkou realizací návštěvy Mitterranda v SSSR.

K sovětsko-čínským vztahům s. Gromyko sdělil, že v průběhu čtvrtého kola konzultací ČLR pokračovala v prosazování nepřijatelných požadavků dotýkajících se zájmů VSR, KLR, MoLR a Afghánistánu. I když tentokrát konzultace nepřispěly k nějakému zřetelnému posunu, SSSR je přerušovat nebude a další kolo se uskuteční v Pekingu v říjnu t.r. Vedení ČLR jde na oživení vztahů s SSSR v takových oblastech jako obchod, kde se letos očekává určité zvýšení vzájemného obrátu, VTS, kulturní výměna, sportovní a jiné styky.

Ve svém projevu s. Gromyko rovněž informoval o postoji SSSR k situaci na Blízkém východě, k iránsko-iráckému konfliktu, k situaci ve Střední Americe a Karibské oblasti a na jihu Afriky.

V závěru s. Gromyko zdůraznil, že v současných podmínkách vyhočeného napětí je absolutně nevyhnutelné dále posilovat naši jednotu, zvyšovat efektivnost součinnosti spojeneckých socialistických zemí na mezinárodní aréně. Řekl, že od toho, jak bude každá socialistická země uplatňovat tento požadavek ve své politice, závisí velmi mnoho pro všechny z nás. V této souvislosti vyslovil plnou podporu iniciativě PLR na prodloužení platnosti Varšavské smlouvy a uvedl, že delegace SSSR má zplnomocnění dohodnout se již na daném zasedání o příslušných praktických přípravných krocích.

Ministři zahraničních věcí ČSSR, BLR, MLR, NDR a PLR ve svých projevech vyjádřili plný souhlas s hodnocením současné mezinárodní situace předneseným s. Gromyka a podpořili sovětské mírové návrhy, které představují akční program naší společné zahraniční politiky.

Za zvlášť nebezpečné pro situaci v Evropě a ve světě označili pokračující rozmísťování amerických jaderných raket v některých zemích západní Evropy, které zmařilo ženevská jednání o jaderných zbraních v Evropě a jednání o omezení strategických zbraní. Zdůraznili požadavek, aby USA zastavily rozmísťování jaderných raket středního doletu v západní Evropě a učinily opatření k odstranění již rozmístěných raket.

Zdůraznili dále význam připravené výzvy k členským státům NATO zabýjit společné mnohostranné konzultace k návrhu na uzavření Smlouvy o vzájemném nepoužití vojenské síly a zachování mírových vztahů.

V souvislosti s přípravou dalšího kola stockholmské konference konstatovali nutnost prosazovat v úzké koordinaci společné zahraničně politické iniciativy směřující k upevnění důvěry a bezpečnosti v Evropě, zejména návrhy na přijetí závazku o nepoužití jaderných zbraní jako první a Smlouvy o vzájemném nepoužití vojenské síly a zachování mírových vztahů.

Při konkretizaci dalších kroků členských států Varšavské smlouvy v zájmu odvrácení jaderné války, přechodu k politice mezinárodního uvolnění a dosažení konkrétních výsledků v oblasti odzbrojení zdůraznili požadavek jednoty, samknutosti a koordinovaného postupu při prosazování společných návrhů.

Shodně podpořili návrh PLR na ustavení pracovní skupiny k vypracování protokolu o prodloužení lhůty platnosti Varšavské smlouvy a zdůraznili, že Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci tvoří základ našeho společenství. Je zárukou bezpečnosti našich států a jejich socialistické výstavby v podmínkách míru a zabraňuje porušení vojenské rovnováhy ve prospěch imperialismu. Akcentovali přitom nejen nezbytnost prodloužení platnosti, ale též dalšího zdokonalování činnosti Varšavské smlouvy.

B. Chňoupek zdůvodnil nezbytnost instalace raketových komplexů operačně taktického určení na území ČSSR, které je součástí odvětrných opatření na rozkísťení amerických raket středního doletu v západní Evropě. Uvedl, že tato opatření bylo přijato v dohodě mezi ČSSR a SSSR k zajištění obranyschopnosti Československa, celého našeho společenství a v zájmu zachování míru.

Zdůraznil dále, že ČSSR důsledně uplatňuje dohodnutou politiku diferenciací vůči zemím NATO, která již přinesla určité pozitivní výsledky. Západ si znovu musí uvědomit, že s námi nemůže jednat z pozice síly.

Vyjádřil plnou podporu významnému návrhu SSSR na vypracování norem vztahů mezi jadernými mocnostmi a současně též uvedl, že základní myšlenky tohoto návrhu hodláme využít při přípravě návrhu rezoluce pro 39. VS OSN k rozvinutí námi iniciované deklarace o mezinárodní spolupráci pro dosažení cílů odzbrojení z r. 1979.

P. Várkonyi ve svém projevu uvedl, že rozhovory vedoucích představitelů MLR s některými představiteli západních kapitalistických států ukázaly, že v mnohých zemích západní Evropy existují obavy ze vzniklé mezinárodní situace a sílí snahy ke změkčení krajních projevů americké zahraniční politiky, k odvrácení nebezpečného kursu konfrontace a k podpoře dialogu. MLR považuje takové rozhovory za účelné a nezbytné proto, že dávají možnost přesvědčivě vysvětlit a obhajovat stanoviska socialistického společenství. Dále informoval o tom, že MLR zabezpečila ve spolupráci s ostatními členskými státy Varšavské smlouvy přípravu textu výzvy v otázce uzavření Smlouvy o vzájemném nepoužití vojenské síly a zachování mírových vztahů. Sděлил, že výzvu předá MZV MLR velvyslancům států NATO v Budapešti 7. května 1984 a bude publikována 8. května 1984 ve sdělovacích prostředcích členských států Varšavské smlouvy.

P. Mladenov informoval o rozhovorech Živkov-Papandreu v listopadu minulého roku, které prokázaly shodné názory v řadě mezinárodních otázek, včetně přerážky Balkánu v pásmo bez jaderných zbraní. Řekl, že na rozdíl od vztahů MLR s Řeckem jsou vztahy s Tureckem dosti rezervované, mimo jiné s ohledem na úlohu Turecka v konstituuování tzv. Severokyperské turecké republiky. Probíhá proces modernizace turecké armády a plánuje se výměna zastaralých amerických jaderných raket na tureckém území.

Výsledky nedávné balkánské konference na úrovni expertů, jejímž úkolem je připravit schůzku na nejvyšší úrovni, hodnotil jako skromné. Pozitivní je však, že se jednalo o bezjaderné zóně.

O. Fischer ve svém projevu doporučil věnovat v nejbližší době pozornost zejména těmto úkolům: dále rozpracovat podstatné elementy našich společných návrhů, včetně konkrétní argumentace k jejich propagaci; efektivně využít všech možností k pravidelnému a těsnému konzultování zahraničně politických akcí, včetně kroků proti imperialistické politice diferenciací; připravit oficiální dokumenty pro následující kolo stockholmské konference; včas vypracovat společný postup pro nadcházející setkání v rámci procesu KBSE; provést společný rozbor pozic států Asie, Afriky a Latinské Ameriky a zabezpečit důslednou koordinaci naší politiky k těmto zemím na poradě příslušných náměstků ministrů zahraničních věcí před zasedáním ministrů zahraničí nezúčastněných zemí v Angole, plánovanému na počátek r. 1985.

Upozornil rovněž na nezbytnost vytvořit politické bariéry, které by zabránily přístupu NSR k jaderným zbraním.

O roznoštění raketových komplexů operačně taktického určení na území NDR se ve svém projevu O. Fischer nezmínil.

S. Olszowski v rámci charakterizování současného zahraničně politického kursu USA uvedl, že americkou představu o světě doplňuje svérázná koncepce "nového ekonomického řádu", založená na nezákonnosti a politické zvlí, neboť jen tak lze nazvat různé formy nátlaku, omezování, protiprávní akce, vydírání a jiné formy, používané Spojenými státy v různých oblastech mezinárodních ekonomických vztahů i proti jejich nejbližším spojencům. Těto politiky USA je neustále vystaveno a postíhuje ji i Polsko. Zdůraznil naléhavou potřebu koordinovaného úsilí našich států při přípravě dalšího kola stockholmské konference a za tím účelem navrhl uspořádat ve Varšavě konzultace náměstků ministrů zahraničních věcí členských států vs.

Významná část jeho projevu se týkala návrhu PLN, jakožto depositáře Varšavské smlouvy, na přípravu protokolu o prodloužení lhůty placení Varšavské smlouvy po 3. červnu 1985. Uvedl, že

zatím účelem navrhuje PLR vytvoření pracovní skupiny expertů z ministerstev zahraničních věcí na úrovni vedoucích odborů či velvyslanců se zvláštním posláním, která by se sešla ve Varšavě.

Š. Andrei ve svém vystoupení uvedl, že hlavním úkolem tohoto zasedání, které je prvním po nebezpečných událostech z přelomu roku, je předložit nové politické iniciativy vedoucí k obratu od konfrontace a nedůvěry k rozhovorům o odzbrojení.

Prohlásil, že RSR zastává názor, že evropské státy, na jejichž území již začalo nebo začne rozmísťování raket středního doletu, nesou zvláštní zodpovědnost za osudy svých národů, za mír v Evropě a ve světě. Tyto státy musejí jako první rozhodně vystupovat za zastavení rozmísťování amerických raket, za zrušení odvetných opatření a za obnovení rozhovorů mezi SSSR a USA.

Za jeden z hlavních prvků odzbrojovacích jednání označil návrh na nezvyšování a snižování vojenských výdajů, který jmenem států VS předala RSR státům NATO. O ostatních návrzích z pražské Politické deklarace PPV se zmínil jen okrajově nebo vůbec ne.

Pokud jde o stockholmskou konferenci uvedl, že je třeba postupovat tak, aby bylo dosaženo dohody o vojenskotechnických otázkách.

K návrhu PLR na vytvoření pracovní skupiny expertů, která by vypracovala návrh na prodloužení účinky platnosti Varšavské smlouvy řekl, že tato otázka má zvláštní politický význam, nespadá do kompetence ministrů zahraničí a je třeba jí řešit na nejvyšší stranické a státní úrovni. Proto RSR nesouhlasila s tím, aby tato otázka byla zahrnuta do protokolu ze zasedání výboru ministrů. Záležitost bude posouzena předsednictvem ÚV KAS, které k ní přijme příslušné usnesení.

V závěru vystoupení zdůraznil, že RSR věnuje zvláštní pozornost řešení hlavních mezinárodních problémů za rovnoprávné účasti všech států, dále zvýšení úlohy malých a středních zemí, rozvojových a nezúčastněných států.

III.

Komentáře a oblasý západních sdělovacích prostředků na zasedání výboru ministrů zahraničí jsou vesměs pozitivní. Všimají si té pasáže komuniké, kde se hovoří o stažení raket ze západní Evropy jako o podmínce návratu SSSR k rozhovorům o omezení jaderných zbraní. Dále informují o požadavku členských států VS zastavit rozmísťování amerických jaderných raket středního doletu v západní Evropě a v této souvislosti poukazují na tu část komuniké, kde účastníci zasedání prohlašují, že budou-li přijata opatření, která povedou k odsunutí již rozmísťovaných raket, budou současně uskutečněny kroky ke zrušení odvetných opatření.

Z významnějších západních činitelů vystoupil 23. 4. se stanoviskem bonnské vlády ministr zahraničí Genscher. Zdůraznil, že ESR vítá konstruktivní základní tón komuniké a za dobrý znak pokročilou skutečnost, že státy VS "zachytily" signál k pokračování a posílení dialogu z bruselského zasedání rady NATO z prosince 1983, jehož iniciátorem byl právě Genscher. Pozitivně je hodnocen fakt, že podle bonnských analýz komuniké napodmiňuje návrat k jednáním o raketách zrušením tzv. dvojího usnesení NATO, ale zastavením rozmísťování dalších raket středního doletu. Genscher vyzval jménem bonnské vlády SSSR, aby využil existující možnosti k jednání, což by bylo v souladu s textem komuniké. To musí platit také pro ženevská jednání, která SSSR údajně přerušil. Vyslovil politování, že státy VS kladou podmínky pro obnovení sovětsko-amerických rozhovorů o jaderných raketách středního doletu a o omezení strategických zbraní.

Rovněž jeden z vedoucích představitelů SPD R. Bahr se v průběhu přijetí na BMZV k zveřejněnému dokumentu vyjádřil pozitivně, prohlásil, že je formulován v konstruktivním tónu a že z něho vyplývá ochota států Varšavské smlouvy k dosažení pokroku v řešení klíčových otázek mezinárodních vztahů.

IV.

Význam zasedání výboru ministrů zahraničních věcí v Budapešti byl dán tím, že šlo o první společné setkání představitelů členských zemí Varšavské smlouvy k posouzení situace po zahájení rozmísťování amerických jaderných raket středního doletu v západní Evropě. Tuto skutečnost zdůraznil při přijetí ministrů také první tajemník ÚV MSDS s. J. Kádár, který současně vysoce ocenil roli výboru ministrů jako důležitého nástroje formování zahraničně politické linie států Varšavské smlouvy a koordinace společného postupu na mezinárodní scéně.

Velmi nebezpečným důsledkem zahájení rozmísťování amerických jaderných zbraní prvního úderu v Evropě a celkové agrezivní a konfrontační politiky Spojených států a jejich nejbližších spojenců v NATO pro situaci na našem kontinentě a ve světě byla věnována hlavní pozornost jednání výboru ministrů. V této souvislosti bylo opětovně zcela jednoznačně zdůrazněno, že členské státy Varšavské smlouvy neusilují o dosažení vojenské převahy, ale také nepřipustí, aby někdo dosáhl vojenské převahy nad nimi. Současně byla potvrzena naše připravenost vést konstruktivní, seriózní a rovnoprávný dialog a jednání o všech otázkách společného zájmu, týkajících se zajištění míru v Evropě, včetně otázek odstranění hrozby jaderné války, hledání praktických cest k zastavení horečného zbrojení a přechodu k odzbrojení, zvláště jadernému.

O diferenciaci politiky socialistických zemí, v souvislosti s rozmísťováním raket, hovořili pouze s. Gronyho a s. Chřoupok. Hlavně věta o tom, že se v důsledku rozmísťování amerických raket zkomplikovaly podmínky pro politické styky mezi státy VS a NATO byla z původního návrhu komuniké vypuštěna.

Komuniké, i přes některé kompromisní formulace, přijaté vzhledem k stanoviskům RSR, odráží zásadní stanoviska členských zemí Varšavské smlouvy ke všem důležitým otázkám současného vývoje v Evropě a správně vytyčuje hlavní směry dalšího společného postupu při realizaci linií stanovené pražským zasedáním politického poradního výboru Varšavské smlouvy.

V Praze dne 26. dubna 1964